

INFORMACIJA O POTREBNIM FINANSIJSKIM SREDSTVIMA ZA POTREBE SPROVOĐENJA PLANA PREVENTIVNIH MJERA ZA SUZBIJANJE BOLESTI KVRGAVE KOŽE I BOLESTI PLAVOG JEZIKA U 2018. GODINI

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, u Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja za 2018. godinu, inkorporiralo je Plan preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože, bolesti plavog jezika i drugih potencijalno opasnih zaraznih bolesti u 2018. godini, koji je Vlada usvojila na sjednici 28. decembra 2017. godine, za koji je shodno Zaključku Vlade br. 07-4000, neophodno obezbijediti finansijska sredstva iz budžetske rezerve za njegovo sprovođenje.

Uzimajući u obzir pozitivne rezultate sprovođenja Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti plavog jezika i bolesti kvrgave kože u 2017. godini, kroz mjeru preventivne vakcinacije, kao i preporuke relevantnih međunarodnih institucija (OIE – Međunarodne organizacije za zdravlje životinja, EFSA – Evropske agencije za bezbjednost hrane, kao i EK – Evropske komisije), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove pripremili su Plan preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože, bolesti plavog jezika i drugih potencijalnih opasnih zaraznih bolesti u 2018. godini.

Podsjećamo da su 2016. godine, u Crnoj Gori su bile prisutne dvije naročito opasne zarazne bolesti: bolest kvrgave kože i bolest plavog jezika. Ove bolesti su izazvale velike negativne socio-ekonomske posledice, iskazane kroz direktne troškove – uginule odnosno usmrćene životinje za koje je držaocima isplaćena naknade šteta odnosno obezbijeđena nova grla u slučaju bolesti kvrgave kože, troškove sprovođenja mjera neškodljivog uklanjanja ovih životinja, kao i troškove laboratorijske dijagnostike. Međutim, indirektni troškovi koji se odnose na: smanjenje stočnog fonda, činjenicu da je za najveći broj domaćinstava prihod od stočarstva jedini izvor prihoda, smanjenu produktivnost životinja, poremećaje u trgovini i prometu životinja i proizvoda od životinja, kao i izgubljeni dobit od proizvoda, su takođe veliki, i moguće da prevazilaze direktne troškove. Direktni troškovi suzbijanja bolesti kvrgave kože iznosili su preko 1,36 miliona €, dok su direktni troškovi suzbijanja bolesti plavog jezika bili preko 850 hiljada €. Dakle, samo za direktne troškove suzbijanja ove dvije naročito opasne zarazne bolesti, utrošeno je više od 2,2 milion €. Bolest kvrgave kože potvrđena je na 428 gazdinstava i humano je usmrćeno i neškodljivo uklonjeno 557 goveda. Bolest plavog jezika je potvrđena na više od 700 gazdinstava, a humano je usmrćeno ili je uginulo 45 goveda, 5491 ovca i 16 koza.

U 2017. godini, Vlada je usvojila Plan preventivnih mjera za suzbijanje ovih naročito opasnih zaraznih bolesti i obezbijedila finansijska sredstva iz budžetskih rezervi u iznosu od 844.155,00€ za prevenciju pojave ovih bolesti. Nakon sprovedene preventivne vakcinacije protiv bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika i drugih mjera u skladu sa Planom, u Crnoj Gori, 2017. godine nije bilo pojave bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika. Vakcinacija se, prema preporukama Međunarodne organizacije za zdravlje životinja, kao i eminentnih naučno-istraživačkih institucija iz Evrope i svijeta, smatra najboljim pouzdanim mehanizmom za suzbijanje ovih bolesti. Pravovremenom vakcinacijom, prije aktivnosti vektora (insekata koji prenose bolest) i negativni socio-ekonomski efekti mogu biti svedeni na najmanju moguću mjeru.

Napominjemo da su Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, u 2017. godini istražili sve mogućnosti za donacije od strane međunarodnih partnera u cilju smanjenja budžetskih izdavanja za prevenciju bolesti plavog jezika i bolesti kvrgave kože. I dok za bolest plavog jezika nije bilo razumjevanja od strane međunarodnih partnera, za bolest kvrgave kože obezbijeđena je donacija od strane Evropske komisije od 45.000 doza vakcina protiv bolesti kvrgave kože i 140.000 € u novcu, kao podrška za nabavku vakcina i sprovođenje mjera na suzbijanju ove bolesti u 2017. godini.

Predmetnim Planom preventivnih mjera i Programom obavezne zdravstvene zaštite životinja za 2017. godinu, kao mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože goveda i bolesti plavog jezika, planirana je i sprovedena pravovremena vakcinacija cijele populacije prijemčivih životinja.

Drugim polugodišnjim izvještem o realizaciji aktivnosti sprovođenja plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2017. godini, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 28. decembra 2017. godine, data je informacija da su Plan preventivne vakcinacije i obezbjeđena finansijska sredstva za njegovo sprovođenje u potpunosti ispunili očekivanja, što će reći da je preventivna vakcinacija, koja je koštala 844.155,00 € iz budžetskih rezervi i 140.000 € iz donacije EK, bila efektivna mjera kojom je spriječena pojava bolesti životinja u 2017. godini. Ali je ovo bila i ekonomična mjera, jer u odnosu na troškove u 2016. godini, koji su za suzbijanje bolesti kvrgave kože i plavog jezika bili veći od 2,2 miliona, ne uključujući indirektno troškove (kao što je gubitak stočnog fonda, gubitak motivacije za bavljenje stočarstvom, izgubljena dobit, ekološki aspekti i dr), država uspjela da spriječi pojavu bolesti, a pri tome su troškovi u 2017. godini bili značajno manji.

Nakon usvajanja Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože, bolesti plavog jezika i drugih potencijalno opasnih zaraznih bolesti u 2018. godini, u skladu sa zaključkom Vlade, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane su sproveli sve neophodne aktivnosti, kako bi se istražile mogućnosti za obezbjeđenjem neophodnih finansijskih sredstava kroz donaciju, a kako bi se troškovi budžeta sveli na najmanju moguću mjeru. U skladu sa tim aktivnostima, u nastavku je dat pregled potrebnih finansijskih sredstava iz budžetskih rezervi, koje je neophodno obezbjeđiti za sprovođenje usvojenog Plana preventivnih mjera za 2018. godinu, sve sa ciljem prevencije pojave naročito opasnih zaraznih bolesti životinja i u 2018. godini.

Potrebna finansijska sredstva za kontrolu bolesti kvrgave kože goveda

Podsjećamo da su Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove 2016. godine obezbijedili donaciju vakcina protiv bolesti kvrgave kože goveda. Kao donaciju, Crna Gora je od Evropske komisije dobila 25.000 doza vakcina. Preostalu potrebnu količinu - 70.000 doza je kupila Uprava, nakon čega je, u decembru 2016. godine, od strane EK isplaćena, u istom iznosu kolika je bila vrijednost kupljenih vakcina, donacija u iznosu od 140.000 € na ime podrške u suzbijanju bolesti. Ova sredstva, su upotrijebljena za mjere suzbijanja bolesti kvrgave kože u 2017. godini, dominantno za mjeru sprovođenja vakcinacije.

Za kontrolu bolesti kvrgave kože goveda, Programom i Planom preventivnih mjera u 2017. godini predviđeno je bilo 295.943,60 €. Međutim, nakon obezbjeđenja donacije Evropske komisije od 45.000 doza vakcina i upotrebe doniranih finansijskih sredstava u iznosu od 140.000 €, troškovi za prevenciju bolesti kvrgave kože u 2017. godini, za budžet, su bili svega 5.112,88 € sa PDV-om, što je obezbjeđeno iz budžetske rezerve.

Usvojenim Planom preventivnih mjera za 2018. godinu predviđena su neophodna finansijska sredstva za prevenciju bolesti kvrgave kože u iznosu od 336.355,79 € sa PDV-om. U Planu je takođe, navedena mogućnost donacije ukupne potrebne količine vakcina, kao i finansijskih sredstava u iznosu od 66.000 € (vrijednost kupljenih vakcina za sprovedenu vakcinaciju 2017. godine) od strane EK, koja je sada i potvrđena. U skladu sa tim, potrebna finansijska sredstva za prevenciju bolesti kvrgave kože u 2018. godini iznose ukupno 96.643,29 € sa PDV-om, za sprovođenje mjera, kako je dato u tabeli:

Bolest kvrgave kože		2018.			ukupno sa PDV-om
		obuhvat	jed. cij.	ukupno bez PDV	
Nabavka vakcine		95.000,00	0,00	0,00	0,00
Izvođenje vakcinacije		88.411		112.195,90	135.757,04
broj goveda na gazdinstvu:	1	6.136	1,9	11.658,40	14.106,66
	2 do 5	27.965	1,6	44.744,00	54.140,24
	6 do 30	46.415	1,1	51.056,50	61.778,37
	> 30	7.895	0,6	4.737,00	5.731,77
Uzorkovanje materijala u slučaju sumnje na BKK		50	15	750,00	907,50
Troškovi preduzimanja mjera na gazdinstvu za potvrđene slučajeve bolesti (DDD, eutanazija goveda, neškodljivo uklanjanje)		15	75	1.125,00	1.361,25
Laboratorija					
Molekularno ispitivanje PCR		50	35	1.750,00	2.117,50
Naknade šteta		15	1500	22.500,00	22.500,00
				138.320,90	162.643,29
Donacija EK					66.000,00
Potrebna finansijska sredstva					96.643,29

I pored vakcinacije, može se očekivati pojava bolesti kod određenog broja životinja. Za naknadu štete za držaoce kod kojih može doći do uginuća/usmrćivanja oboljelih životinja procjenjuje se da može biti potrebno 22.500 €.

Potrebna finansijska sredstva za kontrolu bolesti plavog jezika

Bolest plavog jezika, kao endemska bolest u velikom broju zemalja Evrope, ne spada u bolesti za koje EK trećim zemljama pruža finansijsku pomoć kroz nabavku ili sufinansiranje sredstva za suzbijanje bolesti. Takođe, ova bolest ne predstavlja značajan predmet interesovanja ni drugih donatora. Brojni napor Ministarstva i Uprave da se obezbijedi donacija za mjere na suzbijanju ove bolesti, nijesu urodili plodom.

Međutim, zbog neophodnosti pravovremene vakcinacije protiv bolesti plavog jezika, inicirana je još 2017. godine i postignuta odlična saradnja sa zemljama regiona koje se bore sa istom bolešću. Ministarstvo i Uprava su organizovali saradnju sa nadležnim ministarstvom i Upravom za veterinu Republike Srbije. Zajednički pregovori 2017. godine sa proizvođačima vakcina, rezultirali su dobijanjem povoljnije cijene nabavke vakcina, koja je znatno niža nego što je to bilo predviđeno Planom 2017. godine.

Na isti način, postupilo se i pri ispitivanju mogućnosti za nabavku vakcina u 2018. godini. Podsjećamo još jednom da u Evropi postoje samo dva proizvođača vakcina protiv bolesti plavog jezika serotip 4, kao i da je u samom Planu preventivnih mjera za 2018. godinu ukazano na potencijalna ograničenja za sprovođenje Plana, a koja se u odnose na dostupnost vakcine na tržištu i pravovremenost vakcinacije. U skladu sa tim organizovan je zajednički sastanak sa predstavnicima oba proizvođača i zastupnicima i za Crnu Goru i za Srbiju.

Ove godine, međutim, postoji vrlo specifična situacija sa dostupnošću vakcine protiv bolesti plavog jezika. Francuski proizvođač je uputio pismo, kojim je iskazao svoje žaljenje, što ove

godine neće biti u mogućnosti da ponudi vakcinu protiv plavog jezika serotip 4 (iako je količina od 250.000 doza vakcina rezervisana još u ktobru 2017. godine za Crnu Goru), iz razloga što se ova bolest krajem 2017. godine pojavila u Francuskoj i kompletna proizvodnja će biti upotrijebljena za vakcinaciju životinja u toj zemlji. Čak su, za potrebe Francuske tražene i dodatne količine od španskog proizvođača.

Sa druge strane, zastupnik španskog proizvođača je uputio pismo namjere, gdje je obavjestio da imaju dostupne količine vakcina koje su tražene, ali da poručivanje treba uraditi što prije, jer je tražnja velika. Nove količine ovih vakcina će biti dostupne tek za 3 mjeseca, što ne bi obezbijedilo pravovremenost vakcinacije.

Prema usvojenom Planu preventivnih mjera, procijenjena su finansijska sredstva potrebna za prevenciju bolesti plavog jezika od 785.394,90 €. Međutim, u skladu sa pregovorima oko cijene i uzimajući u obzir potrebu hitne nabavke vakcina, procijenjena su finansijska sredstva, koja je neophodno obezbijediti za prevenciju bolesti plavog jezika i ona iznose: **721.200,15 €**, sa PDV-om, za sprovođenje mjera, kako je dato u tabeli:

Bolest plavog jezika		2018.			
		obuhvat	jed. cij.	ukupno bez PDV	ukupno sa PDV
Nabavka vakcine				314.500,00	336.515,00
Nabavka vakcina za vakc. goveda		120.000	0,85	102.000,00	109.140,00
Nabavka vakcina za vakc.ovaca		250.000	0,85	212.500,00	227.375,00
Vakcinacija goveda		115.000		145.936,80	176.583,53
broj goveda na gazdinstvu	1	7.981	1,90	15.163,90	18.348,32
	2 do 5	36.374	1,60	58.198,40	70.420,06
	6 do 30	60.375	1,10	66.412,50	80.359,13
	> 30	10.270	0,60	6.162,00	7.456,02
Vakcinacija ovaca		230.000		122.187,50	147.846,88
broj ovaca	do 30	22.770	0,90	20.493,00	24.796,53
	od 31 do 100	75.210	0,65	48.886,50	59.152,67
	preko 100	132.020	0,40	52.808,00	63.897,68
pasivni monitoring					
uzorkovanje krvi		150	1,30	195,00	235,95
Nabavka vakumtejnera		150	0,20	30,00	36,30
dostava laboratoriji		150	0,00	0,00	0,00
DDD gazdinstva		100	15,00	1.500,00	1.815,00
Laboratorija					
Lab. ispitivanje PCR		150	45,00	6.750,00	8.167,50
Naknade štete					50.000,00
				591.099,30	721.200,15
UKUPNO					721.200,15

I pored vakcinacije, može se očekivati pojava bolesti kod određenog broja životinja. Za naknadu štete za držaoce kod kojih može doći do uginuća/usmrćivanja oboljelih životinja procjenjuje se da može biti potrebno 50.000 €.

U skladu sa Zaključkom Vlade broj 07-4000, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je obavilo konsultacije sa Upravom za javne nabavke vezano za nabavku vakcina protiv bolesti

plavog jezika, po hitnom postupku, u skladu sa zakonom. Usaglašeno je da se za nabavku može sprovesti postupak u skladu sa članom 29 Zakona o javnim nabavkama.

Na osnovu svega izloženog, jasno je da su troškovi suzbijanja ove dvije naročito opasne zarazne bolesti životinja sprovođenjem preventivne vakcinacije, iako visoki, vrlo opravdani, efikasni, ali i ekonomični, jer obezbjeđuju kroz prevenciju i značajno niže troškove u odnosu na troškove koji bi nastali bez vakcinacije, kada je bolest prisutna. Neophodna sredstva za suzbijanje bolesti kvrgave kože goveda, koje je potrebno obezbijediti iznose, na bazi procjene: 96.643,29 € sa PDV-om, a za bolest plavog jezika, na bazi procjene: 721.200,15 €, sa PDV-om, što ukupno iznosi 817.843,44 € sa PDV-om.

*Napominjemo da su troškovi za sprovođenje Plana preventivnih mjera u 2017. godini bili viši i iznosili su 844.155,00 € sa PDV-om.

Predlog zaključaka:

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od _____ 2018. godine, razmotrila i usvojila Informaciju o potrebnim finansijskim sredstvima za potrebe sprovođenja Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2018. godini.
2. Zadužuje se Ministarstvo finansija da od sredstava budžetske rezerve, koja su u budžetu i opredijeljena za ovu namjenu, obezbijedi sredstva u iznosu od **817.843,44 € sa PDV-om**, za sprovođenje Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2018. godini
3. Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Uprava za bezbjednost hrane, veterini i fitosanitarne poslove da u skladu sa članom 29 Zakona o javnim nabavkama sprovede nabavku vakcina protiv bolesti plavog jezika po hitnom postuku, u skladu sa zakonom.
4. Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove da preduzmu sve aktivnosti u cilju pravovremene realizacije programa vakcinacije protiv bolesti kvrgave kože goveda i bolesti plavog jezika.
5. Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove da Vladu Crne Gore polugodišnje izvještava o realizaciji aktivnosti iz ove informacije i epizootiološkoj situaciji u Crnoj Gori.